Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: Keskuskauppakamarin lausunto hallituksen esityksestä ilmastolaiksi (HE 27/2022 vp).

Keskuskauppakamari kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja antaa kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä ilmastolaiksi (HE 27/2022 vp).

Keskuskauppakamari tukee lain yleisiä tavoitteita, painottaen yritysten keskeistä roolia lain tavoitteiden saavuttamisessa. Ilmastolaki on puitelaki, joka vaikuttaa yrityksiin ja niiden toimintaympäristöön laissa asetettujen tavoitteiden kautta. Keskuskauppakamari korostaa kustannustehokkuutta, vaikuttavuutta ja markkinaehtoisuutta keskeisinä periaatteita päästövähennyksissä ja esittää yritysten hiilikädenjäljen vahvempaa huomioimista ilmastolaissa.

Lain tavoitteet
Keskuskauppakamari tukee vahvasti näkemystä sekä siitä, että kansallisen ilmastolain on oltava sopusoinnussa EU-velvoitteiden kanssa, että EU-tasolla asettua tavoitetta ilmastoneutraaliuden saavuttamisesta vuoteen 2050 mennessä.

Suomen tavoite ***hiilineutraaliudesta vuonna 2035*** on hyvä. Yritykset ja yhteiskunnan muut toimijat ovat laajasti sitoutuneet tavoitteeseen. Hiilineutraaliustavoitteen toteaminen ilmastolaissa tuo ennustettavuutta ja jatkuvuutta lähivuosien toimintaympäristöön Suomessa. Vaikutusarvioiden perusteella 2035-tavoite on saavutettavissa, mutta edellyttää runsaasti sekä yksityisiä että julkisia investointeja. Keskuskauppakamari korostaa näkemyksenään, että Suomen kansallisen tavoitteen ja EU-tasolla sovitun tavoitteen välillä on 15 vuotta, millä on vaikutusta myös täällä toimiviin yrityksiin. EU:n sisämarkkinoita koskevan sääntelyn lisäksi yritykset toimivat myös Suomen, osittain EU-lainsäädännön kanssa päällekkäisen kansallisen sääntelyn ohjaamana. Keskuskauppakamari kiinnittää huomiota siihen, että Euroopan Unioni on asettanut tavoitteeksi -55 prosentin päästövähennykset vuonna 2030. Suomen ilmastolakiin esitetty tavoite on EU:ta kunnianhimoisempi.

Keskuskauppakamari katsoo, että Suomella on korkean teknologisen osaamisen maana edellytykset edetä päästövähennyksissä nopeasti. Suomi on jo kyennyt vähentämään päästöjään vuoden 2003 huipputasosta 44 prosentilla. Olennaista on tehdä politiikkatoimia, joilla nopeasta etenemisestä tehdään kilpailuetu kilpailuhaitan sijaan. Riskinä on, että Suomen tiukempi tavoite johtaisi muuta EU-maita kireämpään sääntelyyn ja heikentää Suomen ja suomalaisten yritysten kilpailuasemaa EU:n sisämarkkinoilla.

Ehdotuksen 8 §:n 2 momentin 3 kohdan perusteluissa tuodaan esiin toimien vaikuttavuuden arviointi sosiaalisista ja taloudellista vaikutusten osalta tulonjaon oikeudenmukaisuuden, työllisyyden teollisuuden ja muun elinkeinoelämän kilpailukyvyn turvaamiseksi. Tämä elinkeinoelämää koskeva osa tulisi myös lisätä varsinaiseen pykälätekstiin.

Suomen logistisen sijainnin vuoksi liikenteen kustannuksia nostavat toimet voivat aiheuttaa suomalaisyrityksille huomattavaa kilpailuhaittaa verrattuna kilpailijamaihin, esimerkiksi Ruotsiin ja Saksaan. Yritysten investointisyklien näkökulmasta vuosi 2030 on jo hyvin lähellä. Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan lainsäädännön ja toimenpiteiden valmistelussa on huomioitava vaikutukset Suomen ja suomalaisten yritysten kilpailukykyyn.

Hiilineutraaliuden lisäksi laissa asetetaan ***tavoitteet vuosille 2030, 2040 ja 2050. Vuosien 2040 ja 2050 tavoitteiden*** saavuttamista edistää uuden teknologian kaupallistaminen. Tämä korostaa TKI-panostusten mer-

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: Keskuskauppakamarin lausunto hallituksen esityksestä ilmastolaiksi (HE 27/2022 vp).

kitystä ja sääntelyä, joka tukee teknologianeutraalisti erilaisten päästövähennyskeinojen käyttöönottoa. Esimerkiksi teolliset hiilinielut, vetypohjaiset ratkaisut ja synteettiset polttoaineet, kiertotalouden sovellukset ja pienet modulaariset ydinreaktorit ovat kehittymässä olevaa teknologiaa, jonka laajamittainen käyttö voi ajoittua 2030- ja 2040-luvuille.

Ilmastolaki sisältää tavoitteen ***poistumien kasvattamisesta.*** Ilmastonmuutoksen hillinnässä päähuomion on oltava päästövähennyksissä ja fossiilisista polttoaineista irtautumisessa. On hyvä, että laissa ei aseteta poistumille määrällistä tavoitetta. Kuten lain esitöissä tunnistetaan, hiilinielut elävät vuositasolla vahvasti markkinaehtoisten hakkuiden myötä ja niiden arviointiin liittyy epävarmuutta erityisesti maaperän osalta. Hiilinielujen vahvistamiseksi voidaan tehdä monia kannatettavia toimenpiteitä esimerkiksi metsien kasvun lisäämiseksi, metsäpinta-alan ylläpitämiseksi ja turvepeltojen päästöjen vähentämiseksi. Lain perusteluissa tunnistetaan myös teknisten nielujen kehittyminen. Keskuskauppakamari korostaa, että metsien kestävä hoito ja käyttö tuottaa lukuisia ilmastohyötyjä terveistä ja kasvukykyisistä metsistä hiiltä varastoiviin ja fossiilisia raaka-aineita korvaaviin puupohjaisiin tuotteisiin. Poistumien kasvattamista ei pidä tavoitella metsien käyttöä rajoittamalla.

Osa poistumien kasvattamista voi olla hiilensidontamarkkinoiden kehittyminen. Toimiva markkina edellyttää luotettavuuden ja läpinäkyvyyden vahvistamista sekä kaksoislaskentaan liittyvien kysymysten ratkaisemista. Suomalaisella yrityskentällä on runsaasti kiinnostusta sekä hiilensidontapalveluiden hankintaan että tarjontaan. Ilmastonmuutoksen vaikutukset aiheuttavat yrityksille merkittäviä taloudellisia ja liiketoimintariskejä ja niiden ennakointi ja varautuminen on yhä enemmän osa kaikkien yritysten riskienhallintaa. Siksi on kannatettavaa, että ***ilmastonmuutokseen sopeutuminen*** on yksi lain tavoitteista.

Suunnittelujärjestelmä
Ilmastolakiin sisältyvään ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmään kuuluvat pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma, kansallinen ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelma, keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma sekä uutena maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma.

Keskuskauppakamari painottaa ilmastosuunnitelmien yleisissä vaatimuksissa (8§) esiin nostettua kustannustehokkuutta, kestävän kehityksen eri ulottuvuuksia ja suunnitelmien yhteensovittamista energia- ja liikennepolitiikan kanssa. Osa 2030-tavoitteen mahdollisimman kustannustehokasta saavuttamista on hyödyntää EU-lainsäädännön sallimat joustot eri sektoreiden (päästökauppa, taakanjako ja maankäyttö) välillä.

Keskuskauppakamari korostaa myös ***ilmastolain ulkopuolisten*** ilmastopolitiikan välineiden merkitystä osana suunnittelujärjestelmää. Työ- ja elinkeinoministeriön johdolla valmisteltava ilmasto- ja energiastrategia kattaa kaikki päästölähteet ja nielut ja ohjaa laajasti energiapolitiikan suuntaa.

Vuosina 2019–2020 laadituista toimialojen vähähiilitiekartoista on muodostunut tärkeä osa Suomen käytännön ilmastopolitiikkaa. Suomalaisella toimintamallilla, jossa toimialat ja yritykset laativat yhdessä hallinnon ja tutkimuslaitosten kanssa polut päästövähennyksille on arvoa myös kansainvälisesti. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että vähähiilisyystiekartoista muodostuu pysyvä osa ilmastopolitiikkaa, niitä hyödynnetään suunnitelmien laadinnassa ja toimeenpanossa ja että niitä päivitetään säännöllisesti yhteistyössä yritysten, ministeriöiden ja tutkimuslaitosten kanssa.

Hiilikädenjäljen vahvistaminen

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: Keskuskauppakamarin lausunto hallituksen esityksestä ilmastolaiksi (HE 27/2022 vp).

Keskuskauppakamari katsoo, että kansainvälinen ilmastotyö ja vihreä siirtymä on suomalaisille yrityksille merkittävä kasvu- ja vientimahdollisuus myös logistiikkasektorilla. Ilmastotavoitteiden saavuttaminen ei ole mahdollista ilman mittavia investointeja. Suomen hiilineutraaliustavoitteen globaali vaikutus on huomattavasti kokoaan suurempi, jos pystymme toteuttamaan päästövähennysratkaisut kustannustehokkaasti, skaalamaan ja kaupallistamaan näitä ratkaisuja sisämarkkinoiden lisäksi myös maailmanmarkkinoille.

Kunnioittavasti,
Päivi Wood
Johtava liikenne- ja elinkeinopolitiikan asiantuntija, Keskuskauppakamari